

Г.М. Чепелюк, В.Г. Костогриз, С.В. Запорожець

Внутрішній аудит у банку

Навчальний посібник

Видавництво ПП "Магнолія 2006"
Львів

УДК 336.71:336.225.674(075.8)
Ч - 44

Розповсюдження та тиражування без
офіційного дозволу видавництва заборонено.

Схвалено Вченою радою «Університету банківської справи»

Рецензенти:

Варцаба Віра Іванівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи Ужгородського національного університету;

Лобозинська Софія Миколаївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківського і страхового бізнесу Львівського національного університету ім. І. Франка.

ISBN 978-617-574-131-3

Ч - 44 Чепелюк Г.М., Костогриз В.Г., Запорожець С.В.

Внутрішній аудит у банку: Навчальний посібник. [Текст] /
Г.М. Чепелюк, В.Г. Костогриз, С.В. Запорожець – Львів. :
«Магнолія 2006» – 296 с.

У навчальному посібнику «**Внутрішній аудит у банку**» розглянуто теоретичні та практичні аспекти організації та методики внутрішнього аудиту в банках України. Описано принципи організації внутрішнього аудиту, його нормативно-правового регулювання, критерії оцінки діяльності. Детально висвітлені теоретичні та практичні аспекти внутрішньоаудиторської перевірки банківських послуг та операцій. Розглянуто ключові аспекти внутрішнього аудиту якості управління банком та ефективності його діяльності.

Призначений для студентів економічних спеціальностей, банківських працівників, аудиторів, бухгалтерів, менеджерів, управлінців та інших фахівців, котрі цікавляться проблемами банківського аудиту.

УДК 336.71:336.225.674(075.8)

Ч - 44

© Чепелюк Г.М., Костогриз В.Г.,
Запорожець С.В.

© «Магнолія 2006»

ISBN 978-617-574-131-3

Зміст

Передмова	5
ТЕМА 1. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВ.....	7
1.1. Види контролю за діяльністю банку та їх класифікація.....	7
1.2. Сутність та функції внутрішнього аудиту банку	16
1.3. Вимоги Базельського комітету з банківського нагляду щодо внутрішнього аудиту банку	23
1.4. Стандарти внутрішнього аудиту в банку	25
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>37</i>
<i>Завдання для самоконтролю.....</i>	<i>38</i>
<i>Тести</i>	<i>39</i>
<i>Основна використана та рекомендована література</i>	<i>42</i>
ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БАНКАХ	44
2.1. Організація внутрішнього аудиту в банках України	44
2.2. Організаційна структура та підзвітність служби внутрішнього аудиту в банку. Повноваження та завдання служби внутрішнього аудиту.....	49
2.3. Права та обов'язки внутрішніх аудиторів. Професійні та моральні принципи етики внутрішнього аудитора банку	61
2.4. Планування діяльності служби внутрішнього аудиту	68
2.5. Етапи проведення внутрішнього аудиту.....	77
2.6. Методи, що використовуються у внутрішньому аудиті банку.....	89
2.7. Оцінка ефективності роботи служби внутрішнього аудиту банку ...	105
<i>Ключові терміни</i>	<i>107</i>
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>109</i>
<i>Завдання для самоконтролю.....</i>	<i>110</i>
<i>Тести</i>	<i>110</i>
<i>Основна використана та рекомендована література</i>	<i>113</i>

ТЕМА 3. ОПЕРАЦІЙНИЙ ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ОСНОВНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	115
3.1. Організація внутрішнього аудиту основної банківської діяльності.....	115
3.2. Внутрішній аудит касових операцій банку.....	125
3.3. Внутрішній аудит розрахункових операцій банку.....	136
3.4. Внутрішній аудит розрахунків з платіжними картками.....	146
3.5. Внутрішній аудит депозитних операцій банку.....	153
3.6. Внутрішній аудит кредитних операцій банку.....	163
3.7. Внутрішній аудит операцій банку з цінними паперами.....	173
3.8. Внутрішній аудит операцій банку з іноземною валютою.....	182
<i>Ключові терміни.....</i>	<i>191</i>
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>200</i>
<i>Завдання для самоконтролю.....</i>	<i>201</i>
<i>Тести.....</i>	<i>203</i>
<i>Основна використана та рекомендована література.....</i>	<i>208</i>
ТЕМА 4. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ.....	212
4.1. Внутрішній аудит управління власним капіталом банку.....	212
4.2. Внутрішній аудит управління активами та пасивами банку.....	220
4.3. Внутрішній аудит управління ліквідністю банку.....	229
4.4. Внутрішній аудит управління прибутковістю банку.....	238
4.5. Внутрішній аудит ризиків та складових корпоративного управління в банку.....	247
4.6. Внутрішній аудит розрахунків з персоналом банку.....	259
4.7. Внутрішній аудит основних засобів та нематеріальних активів банку.....	269
<i>Ключові терміни.....</i>	<i>277</i>
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>280</i>
<i>Завдання для самоконтролю.....</i>	<i>281</i>
<i>Тести.....</i>	<i>285</i>
<i>Основна використана та рекомендована література.....</i>	<i>291</i>
<i>Ключі до тестів.....</i>	<i>296</i>

ПЕРЕДМОВА

Інтеграція України у світовий економічний простір вимагає від банків організованої належним чином системи внутрішнього контролю. Важливою складовою даної системи виступає внутрішній аудит. Його роль виокремлена в економічно розвинених країнах ще у 20-му столітті.

Внутрішній аудит в банках України – явище, в історичному та економічному контексті відносно країн із розвинутою ринковою економікою, досить нове, що зародилося з раніше наявних служб ревізій у банках. Саме зі зміною економічних орієнтирів у суспільстві, підвищенням ризиковості банківського бізнесу, прийшло розуміння того, що банкам потрібен внутрішній аудит, а не ревізія. Особливе місце внутрішнього аудиту в системі внутрішнього контролю пояснюється тим, що він дає можливість оцінити ефективність управління і діяльності банку в цілому та його корпоративного управління й облікової системи зокрема.

Правильне розуміння та застосування базових принципів внутрішнього аудиту дає змогу оцінити фінансовий стан, платоспроможність, ліквідність і фінансову стійкість банку в контексті оцінки якості роботи системи управлінського та бухгалтерського контролю. Дана інформація є необхідною не тільки для менеджменту і працівників кредитних установ, а Національного банку України, незалежних аудиторів, контрагентів, клієнтів, широкого загалу зовнішніх користувачів інформації поза банківською системою.

Навчальний посібник «Внутрішній аудит у банку» охоплює ключові та важливі аспекти навчальної дисципліни «Внутрішній аудит у банку» або відповідний модуль укрупненої навчальної дисципліни при підготовці фахівців за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування». Він укладений на основі вимог до підготовки фахівців для фінансово-кредитної системи і покликаний допомогти здобувачам вищої освіти поєднати теоретичні знання і практичні навички в опануванні курсу.

Зміст посібника в логічній послідовності розкриває основні аспекти внутрішнього аудиту в банку.

У першій темі «Внутрішній аудит та його роль у здійсненні контролю за діяльністю банків» розглядаються основні засади внутрішнього аудиту, як важливої складової процесу управління банком відповідно до сучасних потреб менеджменту.

У другій темі «Організаційні основи функціонування служби внутрішнього аудиту в банках» розкриваються принципи організації системи внутрішнього аудиту, які забезпечать її результативність.

У третій темі «Операційний внутрішній аудит основної банківської діяльності» висвітлені основні засади внутрішнього аудиту послуг та операцій, які є визначальними для банку з точки зору присутності на ринку та його конкурентоспроможності.

У четвертій темі «Внутрішній аудит менеджменту банку» розглядаються ключові аспекти діяльності банку в контексті якості управління, ефективності послуг та операцій, контролю основних засобів та нематеріальних активів.

Кожна тема містить перелік питань, обов'язкових для вивчення. Викладення цих питань підкріплено структурно-логічними схемами, таблицями, виокремленнями основних теоретичних положень курсу. В кожній темі наведено перелік базових категорій та понять, законодавчих та нормативних актів за цією тематикою, а також перелік питань для самоконтролю, тестові завдання, практичні ситуації.

Метою навчального посібника «Внутрішній аудит у банку» виступає допомога студентам у набутті ґрунтовних знань з основних тем курсу; вмінь, спрямованих на оволодіння методами внутрішнього аудиту в банку; практичних навичок із застосування отриманих знань на практиці у процесі надання обґрунтованих рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту.

Автори навчального посібника:

- кандидат економічних наук, доцент Г.М. Чепелюк (теми 1, 2; п.п.:3.1, 3.2, 3.3, 3.6, 3.7, 3.8., 4.5, 4.6, 4.7);
- кандидат економічних наук, доцент В.Г. Костоґриз (п.п.: 3.4, 3.5, 4.1, 4.4);
- кандидат економічних наук С.В. Запорожець (п.п.: 4.2, 4.3).

Водночас, на думку авторів, навчальний посібник може бути цікавим для студентів та фахівців інших економічних спеціальностей, усіх, хто безпосередньо чи дотично пов'язаний із банківською діяльністю та виступає дійсним чи потенційним користувачем фінансової інформації банку.

Внутрішній аудит у банку

Навчальний посібник

Формат 64×80/16. Умовн. друк. арк. 17,03. Гарнітура Таймс Нью-Роман

ПП «Магнолія 2006»

м. Львів-53, 79053, Україна, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія
ДК № 2534 від 21.06.2006 р.,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавництва «Магнолія 2006»

м. Львів, вул. Перфецького, 11А.